Ymateb Llywodraeth Cymru i Adroddiad Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar Gaffael a Rheoli Gwasanaethau Ymgynghori.

Rydym yn croesawu casgliadau'r adroddiad ac yn cynnig yr ymateb a ganlyn i'r 12 argymhelliad a geir ynddo.

Argymhelliad 1. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi adroddiad blynyddol ar effaith y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol wrth wella arferion caffael a gwneud arbedion caffael, gan gynnwys dadansoddi ei effaith wrth herio a rheoli'r galw am wasanaethau ymgynghori yn y Sector Cyhoeddus. (Tudalen 12)

Derbyniwyd

Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol (NPS) yn Is-adran o Gyfarwyddiaeth Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol Llywodraeth Cymru ac fe gaiff ei lansio ym mis Tachwedd 2013 gan y Gweinidog Cyllid, Jane Hutt AC.

Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn cyhoeddi ei adroddiad blynyddol cyntaf ym mis Ebrill 2015, ar ddiwedd ei flwyddyn ariannol lawn gyntaf. Bydd yr adroddiad blynyddol yn cynnwys manylion arbedion a wnaed, ynghyd â'r cynlluniau a'r technegau a ddefnyddiwyd i wneud yr arbedion. Bydd lleihau costau, rheoli'r galw ac ysgogi arbedion maint ymhlith y strategaethau a ddefnyddir i sicrhau'r budd mwyaf trwy'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol.

Mae Gwasanaethau Ymgynghori yn dod o fewn cwmpas categori y Gwasanaethau Proffesiynol yn y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ac felly adroddir yn benodol ar y cynnydd a wneir yn y categori hwn.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 2. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried costau a buddiannau datblygu gallu ac adnoddau mewnol i lanhau a dadansoddi data ar gaffael a rheoli gwasanaethau ymgynghori. (Tudalen 17)

Derbyniwyd

Caiff yr opsiynau eu hadolygu yn barhaus – mae angen rhagor o ystyriaeth ar yr opsiwn o wneud y gwaith yn fewnol a chyfrif y costau'n fanwl.

Mae Gwerth Cymru wedi comisiynu Spikes Cavell ddwywaith, trwy dendr cystadleuol, i fynd ati i ddadansoddi data caffael o sefydliadau trwy'r sector cyhoeddus yng Nghymru i gyd. Mae hon yn dasg gymhleth sy'n gofyn am lawer o adnoddau, yn bennaf gan fod gwahanol gyrff cyhoeddus yn defnyddio gwahanol systemau cyllid a gwahanol systemau codio. Mae'r gwaith yn cynhyrchu llawer iawn

DRAFT

o ddata y mae angen eu gwe-letya gyda chyfleusterau ymholi wedi'u rhaglennu fel y byddant ar gael i wahanol fathau o ddefnyddwyr. Mantais y dull hwn yw y gellir cyfuno gwahanol gronfeydd data i roi data mwy ystyrlon – er enghraifft, y gwariant yng Nghymru yn ôl categori, rhanbarth neu sector a'r gwariant gyda BBaChau.

Pe bai'n fwriad i ganfod y swm a wariwyd ar gategori penodol yn unig, byddai creu diffiniad a mecanwaith codio cyffredin ar gyfer gwasnaethau ymgynghori yn arwain at welliant sylweddol wrth adrodd am y maes gwariant hwn. Mae Argymhelliad Tri isod yn cyfeirio at hynny.

Cyn hyn, bu'r farchnad gystadleuol yn yr agwedd hon ar waith dadansoddi data a chloddio data yn eithaf cyfyngedig. Fodd bynnag, mae marchnad fwy cystadleuol yn datblygu, gyda nifer o gyflenwyr yn cynnig dewisiadau gwahanol a mwy cost-effeithiol. Nid oes gan Spikes Cavell fonopoli yn y farchnad. Mae gwaith dadansoddi yn cael ei gynnal ar hyn o bryd gan ddefnyddio darparwr arall. Bydd hyn o gymorth i sicrhau cystadleuaeth, gan leihau costau cynnal dadansoddiadau fel hyn.

Cyfrifoldeb Dirprwy Gyfarwyddwr Gwerth Cymru fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 3. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn cydweithredu â chyrff eraill yn y sector cyhoeddus er mwyn meithrin dealltwriaeth gyffredin a diffiniad o wasanaethau ymgynghori. (Tudalen 19)

Derbyniwyd

Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn datblygu'r strategaeth ar gyfer gwasanaethau ymgynghori fel rhan o gategori Gwasanaethau Proffesiynol. Er mwyn symud ymlaen yn llwyddiannus â'r strategaeth, bydd yn bwysig datblygu diffiniad cyffredin ar gyfer gwasanaethau ymgynghori. Bydd angen y diffiniad hwn ar Arweinydd y Categori fel y gellir casglu data cyffredin er mwyn cael y budd mwyaf posibl a sicrhau cysondeb yn yr adroddiadau.

Bydd Pennaeth Categori'r Gwasanaethau Proffesiynol yn datblygu dealltwriaeth a diffiniad cyffredin o wasanaethau ymgynghori a bydd gofyn i randdeiliaid o bob rhan o'r sector cyhoeddus gytuno arnynt erbyn mis Mawrth 2014.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 4. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda darpar ddefnyddwyr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ac yn cyflwyno trefniadau monitro cadarn er mwyn sicrhau bod yr arbedion posibl a ddisgwylir gan y Gwasanaeth yn cael eu cyflawni. (Tudalen 23)

Derbyniwyd

DRAFT

Bydd strwythur llywodraethu'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn sicrhau trefniadau monitro cadarn ar yr arbedion a'r buddion y mae'r Gwasanaeth yn eu cyflawni. Rhanddeiliaid, yn bennaf, fydd aelodau Bwrdd y Gwasanaeth a bydd ganddo Gadeirydd annibynnol, a benodir trwy'r Broses Penodiadau Cyhoeddus. Penodir Cadeirydd dros dro i weithredu tan fis Chwefror 2014.

Bydd Bwrdd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn adrodd wrth Fwrdd Caffael Grŵp Arwain y Gwasanaeth Cyhoeddus (PSLG), sydd o dan gadeiryddiaeth Will Godfrey – Prif Weithredwr Cyngor Dinas Casnewydd. Mae'r Bwrdd Caffael yn ei dro yn adrodd yn uniongyrchol wrth Grŵp Arwain y Gwasanaeth Cyhoeddus sy'n monitro hynt ei weithgareddau ar ffrydiau gwaith trwy Fframwaith Mesur.

Mae trefniadau llywodraethu a monitro'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol wrthi'n cael eu datblygu a byddant yn eu lle pan gaiff y Gwasanaeth ei lansio.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 5. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau mai un o amcanion penodol y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yw sicrhau'r buddiannau mwyaf o wariant cyhoeddus yn y sector preifat yng Nghymru, fel rhan o'i amcanion ehangach i sicrhau'r gwerth mwyaf am arian cyhoeddus.

(Tudalen 23)
Derbyniwyd

Seilir datblygiad y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar achos busnes sy'n nodi wyth Egwyddor Weithredu allweddol. Yr Egwyddorion Gweithredu hyn, a restrir isod, yw sylfaen ymrwymiad sefydliadau i fod yn gwsmeriaid i'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol. Mae Egwyddor Pump yn cyfeirio'n benodol at ddatblygu strategaethau gan y Gwasanaeth a gaiff effaith gadarnhaol ar economi Cymru.

Caiff hynt y gwaith tuag at gyflawni pob un o'r wyth egwyddor ei fonitro trwy'r trefniadau llywodraethu ac adrodd y cyfeirir atynt yn yr ymateb i Argymhelliad Pedwar (uchod).

1. Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn gyfrwng strategol i gaffael nwyddau a gwasanaethau cyffredin ar gyfer Cymru, gan dalu sylw i anghenion pob sector;

2. Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn canolbwyntio ar dair agwedd ar y broses gaffael – Datblygu Manylebau Cyffredin, Tendro a Rheoli Contractau;

3. Caiff y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ei drefnu ar sail "rheoli yn ôl categori".

DRAFT

4. Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn ceisio manteisio i'r eithaf ar faint sector cyhoeddus Cymru ar gyfer caffael, ond bydd hefyd yn canolbwyntio ar ddylanwadu ar waith rheoli'r galw a defnyddio arferion gorau;

5. **Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn ceisio datblygu strategaethau a fydd yn cael effaith gadarnhaol ar economi Cymru;**

6. Bydd y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn defnyddio Polisi Caffael Sector Cyhoeddus Cymru i helpu i weithredu ar sail arferion gorau (bydd y Gwasanaeth yn mabwysiadu blaenoriaethau polisi'r Gweinidogion), bydd yn ceisio mabwysiadu un broses gaffael safonol a bydd yn defnyddio technoleg yn gymorth i weithredu prosesau a systemau;

7. Ymrwymir i'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol am gyfnod y cytunir arno (mae cyfnod o 3-5 mlynedd yn cael ei ystyried) gyda chyfnod o rybudd;

8. Yn ystod y cyfnod hwn, bydd y Gwasanaeth Caffael yn mynnu bod rhanddeiliaid yn ymrwymo'n llwyr i ddefnyddio'r contractau sy'n cael eu creu gan y Gwasanaeth. Byddai angen i'r Prif Weithredwyr gefnogi hyn a chyfarwyddo'r Penaethiaid Gwasanaethau ac Arweinyddion Gwasanaethau i wneud hynny. Byddai angen i unrhyw gorff gyflwyno'i achos dros eithrio o drefniant caffael penodol cyn dechrau'r prosesau tendro.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 6. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn ymchwilio i gostau a buddiannau sefydlu Fframwaith Caffael y Llywodraeth i Gymru.

(Tudalen 25)
Derbyniwyd

Cyfrifoldeb y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd asesu manteision sefydlu fframweithiau caffael cydweithredol mewn categorïau oddi mewn i gwmpas ei waith. Bydd yn ofynnol i bob Pennaeth Categori ddatblygu strategaeth fanwl ar gyfer y maes gwariant y mae'n gyfrifol amdano. Mewn rhai achosion, efallai y bydd fframweithiau mwy o faint, ar gyfer Cymru gyfan, yn briodol. Fodd bynnag, does dim un ateb sy'n addas i bawb ac mae'n bwysig bod y dull a ddefnyddir ym maes pob categori yn sicrhau'r gwerth gorau am arian ac yn cynnig cyfleoedd i hybu economi Cymru.

Bydd Pennaeth Categori gan y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ar gyfer categori'r gwasanaethau proffesiynol. Bydd yn gyfrifol am gydweithio â rhanddeiliaid i ddatblygu strategaeth gysylltiedig y categori. Bydd hyn yn cynnwys ystyried i ba raddau y byddai fframwaith ar gyfer Cymru gyfan yn fanteisiol yn y categori hwn.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 7. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn pennu methodoleg gyson er mwyn galluogi cyrff cyhoeddus i ddadansoddi eu perfformiad wrth gaffael a rheoli gwasanaethau ymgynghori. Rhagwelwn y byddai pecyn cymorth y Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn cael ei ystyried fel rhan o'r penderfyniad hwn. (Tudalen 28)

Derbyniwyd

Fel y nodwyd yn yr ymateb i Argymhelliad Chwech uchod, Pennaeth y Categori fydd yn gyfrifol am ddatblygu strategaeth y categori, a fydd yn cynnwys mecanweithiau monitro a meincnodi.

Caiff pecyn cymorth y Swyddfa Archwilio Genedlaethol ei ystyried fel rhan o'r broses hon, ynghyd â dulliau gweithredu a methodolegau eraill.

Bydd y casgliad y deuir iddo o ganlyniad i'r ystyriaeth hon yn rhan o strategaeth gyffredinol y categori.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 8. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn datblygu canllawiau a thempledi er mwyn sicrhau bod achosion busnes yn bodoli ar gyfer gwahanol ymarferion caffael, a'u bod yn gadarn. (Tudalen 31)

Derbyniwyd

Bydd datblygu templedi a chanllawiau addas i helpu sefydliadau ledled y sector cyhoeddus i ddatblygu achos busnes cadarn sy'n gymesur â gwerth y gwariant, ar gyfer caffael gwasanaethau ymgynghori, yn rhan o'r dasg o sefydlu strategaeth y categori.

Bydd unrhyw ddogfennau canllawiau a thempledi yn cael eu cynnwys yn y Canllaw Cynllunio Caffael sydd gan Gwerth Cymru. Bydd hyn yn golygu bod y dogfennau hynny ar gael i'r cyhoedd ledled Cymru.

Cyfarwyddwr y Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol a Dirprwy Gyfarwyddwr Gwerth Cymru fydd yn gyfrifol, ar y cyd, am gyflawni'r argymhelliad hwn, y naill i sicrhau bod canllawiau a thempledi addas yn cael eu datblygu a'r llall i sicrhau bod yr holl ddogfennau hynny'n cael eu gosod yn y mannau iawn a'u rhannu yn y modd priodol).

DRAFT

Argymhelliad 9. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru a'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol yn ystyried y posibilrwydd o ddatblygu cofrestr o arbenigedd yn y sector cyhoeddus sydd ar gael am gyngor neu secondiad. (Tudalen 34)

Derbyniwyd

Mae Llywodraeth Cymru'n cefnogi'r syniad o rannu mwy ar adnoddau'r gwasanaeth cyhoeddus er mwyn ymateb i anghenion am sgiliau arbennig a lleihau'r ddibyniaeth ar gyngor ymgynghorwyr allanol, sydd yn aml yn ddrud. Mae eisoes nifer o fecanweithiau, ffurfiol ac anffurfiol, sy'n golygu y gellir cyfnewid gwybodaeth ac arbenigedd yn effeithiol, er enghraifft trwy secondiadau a hysbysebir gan sefydliadau unigol neu ar wefan AcademiWales. Ceir eisoes rwydweithiau proffesiynol a chymunedau ymarfer sy'n cynnig ffyrdd mwy anffurfiol o gefnogi a rhannu arferion da.

Byddai'n briodol i Lywodraeth Cymru gysylltu â'r rhwydweithiau hyn i ofyn iddynt ystyried a fyddai cofrestr o'r fath yn addas a sut y gallai annog pobl i rannu arbenigedd mewn modd defnyddiol, a chynnig eu cyngor ar y mater.

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr AcademiWales fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 10. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn ystyried yr opsiynau ar gyfer gwella capasiti a gallu sefydliadau yn y sector cyhoeddus er mwyn datblygu'r sgiliau a'r adnoddau sydd eu hangen i fynd i'r afael â heriau parhaus. Os bydd yn llwyddiannus, gallai hyn gynnwys ymchwilio i'r posibilrwydd o atgynhyrchu model Academi Caerdydd ledled Cymru. (Tudalen 35)

Derbyniwyd

Mae'r gwaith o adolygu materion yn ymwneud â chapasiti a gallu yn y gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru wedi cychwyn fel rhan o adolygiad y Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus. Bydd hyn yn cyfrannu at weithgareddau y dylai Llywodraeth Cymru a sefydliadau eraill yn y gwasanaethau cyhoeddus eu cynnal yn y dyfodol i wella sgiliau mewn meysydd proffesiynol.

Cynigir cyfleoedd i ennill cymwysterau penodol eisoes trwy lwybrau proffesiynol sefydliadau, yn cynnwys staff Llywodraeth Cymru. Caiff hyn ei ariannu'n lleol a phenderfynir arno yn ôl swyddogaethau swyddi penodol. Mae sefydliadau eraill yn y gwasanaethau cyhoeddus yn dal i hyrwyddo eu cynlluniau a'u mentrau eu hunain er mwyn annog datblygiad sgiliau proffesiynol.

Er y byddai'n briodol cynnwys modiwlau arbenigol ar lwyfannau dysgu ar-lein fel Academi Caerdydd, byddai angen iddynt gael eu hachredu'n briodol yn ôl safonau cenedlaethol diwydiannau a safonau galwedigaethol cenedlaethol sydd eisoes yn bodoli yn y gwahanol broffesiynau. Mae nifer o gyrsiau, yn cynnwys cyrsiau ar-lein, eisoes yn cael eu cynnig gan sefydliadau sy'n darparu hyfforddiant mewn meysydd proffesiynol.

DRAFT

Cyfrifoldeb Cyfarwyddwr AcademiWales fydd cyflawnni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 11. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru, drwy'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol, yn ystyried sut y gall fonitro arferion caffael cyrff cyhoeddus ac adrodd arnynt fel y gellid eu dal i gyfrif yn well. (Tudalen 41)

Derbyniwyd

Cafodd disgwyliadau Gweinidogion Cymru o ran arferion caffael cyrff cyhoeddus ledled Cymru eu nodi'n glir gan y Gweinidog Cyllid, Jane Hutt, AC yn Natganiad Polisi Caffael Cymru a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2012. Wrth gyhoeddi'r datganiad hwn, dywedodd y Gweinidog yn glir nad oedd dewis, yn ei barn hi, ond ei fabwysiadu ac y byddai'n ystyried rheoliadau neu ddeddfwriaeth ychwanegol pe na bai'n cael ei dderbyn yn llawn. Cyfrifoldeb Gwerth Cymru yw monitro'r gwaith o fabwysiadu naw egwyddor Datganiad Polisi Caffael Cymru ac adrodd arno.

Bydd rhaglen o Archwiliadau Iechyd ar Ffitrwydd Caffael yn dechrau ym mis Hydref 2013 ym mhob awdurdod lleol, a disgwylir y bydd pob awdurdod wedi cwblhau'r broses erbyn mis Mawrth 2014. Bydd pob Archwiliad Iechyd yn arwain at gynllun gweithredu i wella'r awdurdod.

Bydd cyrff eraill y sector cyhoeddus yn dechrau mynd trwy broses yr Archwiliadau Iechyd Caffael ym mis Ebrill 2014.

Cyfrifoldeb Dirprwy Gyfarwyddwr Gwerth Cymru fydd cyflawni'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 12. Rydym yn argymell bod Llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus eraill yn ystyried y potensial i wneud hyfforddiant ar reoli contractau yn ofynnol i'w staff cyn dod yn gyfrifol am gontract. Rhagwelwn y bydd hyfforddiant o'r fath yn rhoi pwyslais ar bwysigrwydd gwerthuso perfformiad ymgynghorwyr fel elfen graidd o waith rheoli contractau effeithiol. (Tudalen 44)

Derbyniwyd

Bydd hyfforddiant ar reoli contractau yn dod yn ofynnol i staff a fydd yn dod yn gyfrifol am reoli contract yn Llywodraeth Cymru o fis Ebrill 2014 ymlaen.

Er na all Llywodraeth Cymru orfodi cyrff cyhoeddus eraill i wneud yr un peth, bydd yn rhannu'r hyn y mae'n ei ddysgu a'r arferion gorau a ddaw i'r amlwg o hyn trwy'r Canllaw Cynllunio Caffael (PRP).

Darparwyd cyrsiau hyfforddi ar reoli contractau trwy'r sector cyhoeddus i gyd yng Nghymru. Fodd bynnag, mae hwn yn dal yn faes lle mae angen datblygu sgiliau. Mae Gwerth Cymru yn comisiynu darparwr hyfforddiant newydd ac mae'r contract i fod i gael ei ddyfarnu ym mis Hydref 2013. Ar ôl y penodiad, trefnir bod set o hyfforddiant caffael ar gael a fydd yn cynnwys rheoli contractau.

DRAFT

Cyfrifoldeb Dirprwy Gyfarwyddwr Gwerth Cymru fydd cyflawni’r argymhelliad hwn mewn perthynas â staff Llywodraeth Cymru.

DRAFT